

Wybrane problemy współczesnego prawa energetycznego - opis przedmiotu

Informacje ogólne	
Nazwa przedmiotu	Wybrane problemy współczesnego prawa energetycznego
Kod przedmiotu	WX--WPWPE-POD16
Wydział	Wydział Prawa i Administracji
Kierunek	Prawo energetyczne
Profil	ogólnoakademicki
Rodzaj studiów	podyplomowe
Semestr rozpoczęcia	semestr zimowy 2017/2018

Informacje o przedmiocie	
Semestr	1
Liczba punktów ECTS do zdobycia	5
Typ przedmiotu	obowiązkowy
Język nauczania	polski
Sylabus opracował	dr Joanna Osiejewicz

Formy zajęć					
Forma zajęć	Liczba godzin w semestrze (stacjonarne)	Liczba godzin w tygodniu (stacjonarne)	Liczba godzin w semestrze (niestacjonarne)	Liczba godzin w tygodniu (niestacjonarne)	Forma zaliczenia
Wykład	-	-	25 (w tym jako e-learning)	1,67 (w tym jako e-learning)	Zaliczenie na ocenę
Ćwiczenia	-	-	25 (w tym jako e-learning)	1,67 (w tym jako e-learning)	Zaliczenie na ocenę

Cel przedmiotu

Wiedza:

- uzyskanie przez słuchacza wiedzy o prawnych podstawach i gwarancjach prawa do informacji publicznej oraz jego ograniczeń (w tym ze względu na ochronę bezpieczeństwa publicznego),
- uzyskanie wiedzy na temat prawnych regulacji dotyczących prawa do informacji publicznej w prawie międzynarodowym (w tym w prawie Unii Europejskiej),
- uzyskanie wiedzy o obowiązkach informacyjnych, ciążyących na podmiotach zobowiązanych do udostępniania informacji publicznej z zakresu energetyki,
- uzyskanie wiedzy o standardzie jawności w społeczeństwie cyfrowym w kontekście informacji, które powinny być udostępnianych aktywnie (w Biuletynie Informacji Publicznej oraz w centralnym repozytorium informacji publicznej) przez podmioty zobowiązane do udostępniania informacji publicznej,
- uzyskanie przez słuchacza wiedzy o przepisach dotyczących udostępniania informacji publicznej na gruncie innych ustaw (m.in. Prawa atomowego, ustawy o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym, ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw, tudzież Prawa energetycznego)
- uzyskanie przez słuchacza wiedzy o problematyce informacji niejawnych w dziedzinie energetyki.
- zapoznanie słuchaczy z rozwiązaniami prawnymi niemieckiego systemu normatywnego towarzyszącego Energiewende,
- zaprezentowanie celów wprowadzenia tych regulacji do systemu normatywnego,
- umotywowanie repartycji kosztów związanych z prądem ekologicznym,
- zobrazowanie systemu roszczeń o przyłączenie, zakup i dystrybucję prądu ekologicznego,
- objaśnienie istoty zakazu zakłócania integralności ekologicznej środowiska,
- scharakteryzowanie sytuacji prawnej przedsiębiorstw energochłonnych
- zaprezentowanie słuchaczom praw i obowiązków pracodawcy i pracownika oraz ich wzajemnych relacji z uwzględnieniem specyfiki sektora energetycznego.
- wyposażenie słuchaczy w wiedzę teoretyczną na temat ram prawnych bezpieczeństwa i higieny pracy w branży energetycznej.
- wyposażenie słuchacza w wiedzę teoretyczną z zakresu prawa środowiska
- zapoznanie słuchacza z aktami prawa krajowego oraz prawa Unii Europejskiej dotyczącego środowiska
- uświadomienie słuchaczowi możliwości ograniczania działalności energetycznej z uwagi na prawo środowiska

Umiejętności:

- umiejętność realizowania procedury dostępu do informacji publicznej, będącej w posiadaniu podmiotów zobowiązanych do udostępniania informacji publicznej, w szczególności w obszarze energetyki,
- umiejętność pozyskiwania informacji publicznej od podmiotów zobowiązanych do udostępniania informacji publicznej,
- posługiwanie się przepisami prawa międzynarodowego oraz krajowym regulacji prawnych dotyczących prawa do informacji publicznej w dziedzinie energetyki,
- umiejętność współstosowania ustawy o dostępie do informacji publicznej z innymi aktami prawnymi, dotyczącymi energetyki, regulującymi dostęp do informacji.
- określenie zakresów znaczeniowych podstawowej terminologii związanej z najważniejszymi instytucjami prawnymi transformacji energetycznej
- wskazanie instrumentów prawnych typowych dla polskiego ustawodawcy energetycznego niezdefiniowanych legalnie w niemieckim systemie normatywnym,
- rozdzielenie zasady zaangażowania innych organów w postępowanie od zasady zaangażowania opinii publicznej,
- scharakteryzowanie zasady szczególnej ostrożności podczas podejmowania i wykonywania działalności mogącej oddziaływać na środowisko,
- objaśnienie zasad kreowania cen energii wygenerowanej ze źródeł odnawialnych,
- przedstawienie schematu finansowania prądu ekologicznego.

- wykształcenie w słuchaczach umiejętności dokonywania charakterystyki i oceny sytuacji prawnej pracownika w sektorze energetycznym.
- wykształcenie w słuchaczach umiejętności analizowania stanu przestrzegania prawa pracy w konkretnych przypadkach w sektorze energetycznym oraz dokonywania oceny nieprawidłowości w tym zakresie.
- wykształcenie w słuchaczach umiejętności charakteryzowania i odróżniania aktów prawnych Unii Europejskiej oraz prawa krajowego z zakresu środowiska
- wykształcenie w słuchaczach umiejętności ewaluacji problemów prawnych dotyczących środowiska i ich implikacji dla funkcjonowania sektora energetycznego

Kompetencje społeczne:

- wykształcenie w słuchaczach świadomości o roli prawa do informacji publicznej w porządku prawnym,
- wykształcenie w słuchaczach umiejętności rozważania problemów konfliktów związanych ze sporem bezpieczeństwa publicznego z prawem do informacji publicznej jako wartościami chronionymi konstytucyjnie,
- uświadomienie słuchaczom na nieprzekładalność instytucji prawnych rodzimego gospodarczego prawa sektora energetycznego na niemieckie rozwiązania systemowe,
- wykształcenie w słuchaczach przekonania o konieczności utrzymania odpowiednio wysokiego standardu wiedzy specjalistycznej z zakresu rozwiązań prawnych związanych z transformacją energetyczną,
- wykształcenie w słuchaczach przekonania o konieczności utrzymania relacji między międzynarodowymi i krajowymi specjalistami z zakresu gospodarczego prawa sektora energetycznego.
- wykształcenie w słuchaczach dzięki dyskusjom w trakcie zajęć umiejętności dokonywania konstruktywnej oceny praworządności w stosunkach pracy w sektorze energetyki.
- wykształcenie w słuchaczach przekonania o konieczności utrzymania odpowiednio wysokiego standardu wiedzy specjalistycznej z zakresu prawa środowiska i jego wpływu na sektor energetyczny

Wymagania wstępne

brak

Zakres tematyczny

1. Transparentność sektora energetycznego w społeczeństwie cyfrowym

Poziom międzynarodowy: gwarancje prawa informacji publicznej na gruncie Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz ograniczenia prawa do informacji publicznej (w tym ze względu na bezpieczeństwo publiczne)

Poziom Unii Europejskiej: prawo do informacji publicznej, będącej w posiadaniu instytucji unijnych

Poziom krajowy: procedura uzyskiwania informacji publicznej, stosowanie ograniczeń prawa do informacji publicznej, procedura odwoławcza i sądowoadministracyjna w zakresie kwestionowania rozstrzygnięć dotyczących udostępniania informacji publicznej.

2. Instrumenty prawne strategii energetycznej "Energiewende"

Zrealizowane zostaną zagadnienia typu ogólnego:

Zasada wolności gospodarczej. Podejmowanie działalności gospodarczej. Kierunek kursu polityki energetyczno-gospodarczej. Źródła prawa skorelowane z transformacją energetyczną i cele wprowadzania regulacji do systemu normatywnego. Umożliwianie i wspieranie długotrwałego rozwoju technik pozyskiwania energii. Zakres znaczeniowy podstawowej terminologii związanej z najważniejszymi instytucjami prawnymi transformacji energetycznej. Instrumenty prawne typowe dla polskiego ustawodawcy energetycznego niezdefiniowane legalnie niemieckim systemie normatywnym. Zasada zaangażowania innych organów oraz zasada zaangażowania opinii publicznej. Zasada zachowania szczególnej ostrożności podczas podejmowania i wykonywania działalności mogącej oddziaływać na środowisko. Zakaz zakłócania integralności ekologicznej środowiska.

Zrealizowane zostaną zagadnienia typu szczególnego:

Formy prawne podejmowania działalności gospodarczej w sektorze energetycznym. Zatwierdzanie planów przedsięwzięć. Procedury ocen oddziaływania na środowisko. System zezwoleń związanych z działalnością sektora energetycznego. Decyzje związane z przedmiotem wykonywanej działalności oraz dopuszczenia ze względów technicznych skorelowane z konkretnym przedsięwzięciem. Zezwolenia na poszukiwanie kopalin i pozwolenia na ich eksploatację. Nieprzekładalność instytucji niemieckiego prawa górniczego na rodzime rozwiązania. Zasady kreowania cen energii wygenerowanej ze źródeł odnawialnych. Przesłanki dla zakupu energii za cenę minimalną oraz ceny umowne. Finansowanie produkcji tzw. prądu ekologicznego. Repartycja kosztów. Przesył, dystrybucja, sprzedaż oraz sprzedaż bezpośrednia energii. Sytuacja prawna przedsiębiorstw energochłonnych.

3. System elektroenergetyczny przyszłości

- sytuacja energetyczna Unii Europejskiej i Polski;
- zmiana struktury wytwarzania energii elektrycznej w kierunku technologii nisko- i zeroemisyjnych;
- nowa rola spółek obrotu i operatorów w dobie rozproszonej energetyki;
- odnawialne źródła energii i energetyka prosumencka – technologia, regulacje;
- metody efektywnego użytkowania energii elektrycznej;
- pojazdy elektryczne jako element systemu elektroenergetycznego i energetyki prosumenckiej.

4. Pracownik i pracodawca w branży energetycznej

Przedmiot obejmuje prawne zagadnienia bezpieczeństwa i higieny pracy w sektorze energetycznym, analizę zmian systemowych prawa pracy oraz zmian w sektorze energetycznym w ostatnich latach, problematykę ochrony pracy i praw pracowniczych oraz sytuacji prawnej pracodawcy ze szczególnym uwzględnieniem specyfiki sektora energetycznego.

5. Energetyka a prawo środowiska

Aksjologia i zasady prawnej ochrony środowiska. Rozwój prawa ochrony środowiska. Prawna ochrona dziedzictwa przyrodniczego. Prawne instrumenty zarządzania środowiskiem. Kompensacja szkód wyrządzonych w środowisku na przykładzie emisji energetycznych. Prawna ochrona środowiska morskiego w kontekście wydobycia ropy naftowej. Prawno-środowiskowe ograniczenia wydobywania gazu łupkowego. Solidarność energetyczna jako zasada działania Unii Europejskiej. Ekologiczne ograniczeń działalności energetycznej.

Metody kształcenia

Wykład problemowy z prezentacjami multimedialnymi, praca własna z zalecaną literaturą, projekty polegające na analizie aktów prawnych i stanów faktycznych.

Efekty uczenia się i metody weryfikacji osiągania efektów uczenia się

Opis efektu	Symbole efektów	Metody weryfikacji	Forma zajęć
K_W1 – uzyskanie przez słuchacza wiedzy o prawnych podstawach i gwarancjach prawa do informacji publicznej oraz jego ograniczeń (w tym ze względu na ochronę bezpieczeństwa publicznego)	• K_W01	• egzamin - ustny, opisowy, testowy i inne	• Wykład • Ćwiczenia
K_W2 - uzyskanie wiedzy o standardzie jawności w społeczeństwie cyfrowym w kontekście informacji, które powinny być udostępnianych aktywnie (w Biuletynie Informacji Publicznej oraz w centralnym repozytorium informacji publicznej) przez podmioty zobowiązane do udostępniania informacji publicznej oraz wskazanie zależności pomiędzy bezpieczeństwem publicznym w energetyce a prawem do informacji publicznej,	• K_W02	• egzamin - ustny, opisowy, testowy i inne	• Wykład • Ćwiczenia
K_W3 – uzyskanie wiedzy na temat prawnych regulacji dotyczących prawa do informacji publicznej w prawie międzynarodowym (w tym w prawie Unii Europejskiej),	• K_W03 • K_W04	• egzamin - ustny, opisowy, testowy i inne	• Wykład • Ćwiczenia
KW_5 - Słuchacz posiada wiedzę teoretyczną na temat: praw i obowiązków pracodawcy i pracownika oraz ich wzajemnych relacji z uwzględnieniem specyfiki sektora energetycznego; ram prawnych bezpieczeństwa i higieny pracy w branży energetycznej; z zakresu prawa środowiska; z zakresu prawa pierwotnego i wtórnego Unii Europejskiej oraz prawa krajowego z zakresu środowiska K_W18 – słuchacz zna możliwości ograniczania działalności energetycznej z uwagi na prawo środowiska	• K_W05 • K_W06	• egzamin - ustny, opisowy, testowy i inne	• Wykład • Ćwiczenia
K_W6 – uzyskanie przez słuchacza wiedzy o przepisach dotyczących udostępniania informacji publicznej na gruncie ustaw z zakresu prawa energetycznego (m.in. Prawa atomowego, ustawy o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym, ustawy o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw, tudzież Prawa energetycznego)	• K_W07 • K_W08	• egzamin - ustny, opisowy, testowy i inne	• Wykład • Ćwiczenia
K_U1 – umiejętność realizowania procedury dostępu do informacji publicznej, będącej w posiadaniu podmiotów zobowiązanych do udostępniania informacji publicznej, w szczególności w obszarze energetyki	• K_U01	• egzamin - ustny, opisowy, testowy i inne	• Wykład • Ćwiczenia
K_U2 – umiejętność pozyskiwania informacji publicznej od podmiotów zobowiązanych do udostępniania informacji publicznej,	• K_U02	• egzamin - ustny, opisowy, testowy i inne	• Wykład • Ćwiczenia
K_U3 – posługiwanie się przepisami prawa międzynarodowego oraz krajowym regulacji prawnych dotyczących prawa do informacji publicznej w dziedzinie energetyki,	• K_U02 • K_U03	• egzamin - ustny, opisowy, testowy i inne	• Wykład • Ćwiczenia
K_U4 – umiejętność współstosowania ustawy o dostępie do informacji publicznej z innymi aktami prawnymi, dotyczącymi energetyki, regulującymi dostęp do informacji.	• K_U04	• egzamin - ustny, opisowy, testowy i inne	• Wykład • Ćwiczenia
K_U5 - swobodne posługiwanie się podstawową terminologią związaną z najważniejszymi instytucjami prawnymi transformacji energetycznej oraz rozpoznawanie instrumentów prawnych typowych dla polskiego ustawodawcy energetycznego niezdefiniowane legalnie niemieckim systemie normatywnym,	• K_U05 • K_U06	• egzamin - ustny, opisowy, testowy i inne	• Wykład • Ćwiczenia
KU_6 - słuchacz potrafi konstruktywnie przeanalizować stan przestrzegania prawa pracy w konkretnych przypadkach w sektorze energetycznym oraz dokonać oceny nieprawidłowości w tym zakresie	• K_U07 • K_U08	• egzamin - ustny, opisowy, testowy i inne	• Wykład • Ćwiczenia
K_K1 – wykształcenie w słuchaczach świadomości o roli prawa do informacji publicznej w porządku prawnym	• K_K01	• dyskusja	• Ćwiczenia

Opis efektu	Symbole efektów	Metody weryfikacji	Forma zajęć
K_K2 - słuchacz zdaje sobie sprawę z konieczności utrzymania odpowiednio wysokiego standardu wiedzy specjalistycznej z zakresu rozwiązań prawnych związanych z transformacją energetyczną,K_K2 - słuchacz rozumie konieczność utrzymania relacji między międzynarodowymi i krajowymi specjalistami z zakresu gospodarczego prawa sektora energetycznego	• K_K02	• dyskusja	• Ćwiczenia
K_K3 - słuchacz jest wrażliwy na nieprzekładalność instytucji prawnych rodzimego gospodarczego prawa sektora energetycznego na niemieckie rozwiązania systemowe	• K_K03	• dyskusja	• Ćwiczenia
K_K4 – słuchacz potrafi dokonać konstruktywnej oceny praworządności w stosunkach pracy w sektorze energetyki	• K_K04	• dyskusja	• Ćwiczenia
K_K5 – słuchacz jest przekonany o konieczności utrzymania odpowiednio wysokiego standardu wiedzy specjalistycznej z zakresu prawa środowiska i jego wpływu na sektor energetyczny	• K_K05	• dyskusja	• Ćwiczenia

Warunki zaliczenia

Zaliczenie na ocenę w formie pisemnej treści składających się na moduł (test po 5 pytań z każdego z przedmiotów składowych oraz rozwiązanie jednego problemu prawnego):

1. Transparentność sektora energetycznego w społeczeństwie cyfrowym
2. Instrumenty prawne strategii energetycznej "Energiewende"
3. Zagadnienia prawnokarne w energetyce
4. Pracownik i pracodawca w branży energetycznej
5. Energetyka a prawo środowiska

Literatura podstawowa

Akty prawne

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
2. Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z dnia 4 listopada 1950 r. (Dz.U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284 ze zm.)
3. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (t.j. Dz.U. z 2012 r., poz. 1059 ze zm.)
4. Ustawa z dnia 29 listopada 2000 r. – Prawo atomowe (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 1512 ze zm.)
5. Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (t.j. Dz.U. z 2015 r., poz. 2058)
6. Ustawa z dnia 25 sierpnia 2006 r. o systemie monitorowania i kontrolowania jakości paliw (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 1728 ze zm.)
7. Ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o zapasach ropy naftowej, produktów naftowych i gazu ziemnego oraz zasadach postępowania w sytuacjach zagrożenia bezpieczeństwa paliwowego państwa i zakłóceń na rynku naftowym (t.j. Dz.U. z 2014 r., poz. 1695 ze zm.)
8. Ustawa z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz.U. Nr 182, poz. 1228 ze zm.)
9. Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 13 września 2002 r. w sprawie nadania inspektorom Ochrony Środowiska uprawnień do nakładania grzywien w drodze mandatu karnego (Dz. U. 151, poz.1253 z późn. zm.).
10. [Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane \(Dz. U. 03.207.2016 z późn. zm.\)](#).
11. [Ustawa z dnia 15 grudnia 2000 r. o samorządach zawodowych architektów, inżynierów budownictwa oraz urbanistów \(Dz. U.01.5.42 z późn. zm.\)](#)
12. [Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad stwierdzania posiadanych kwalifikacji przez osoby zajmujące się eksploatacją urządzeń, instalacji i sieci \(Dz. U. 03.89.828 - z późn. zm.\)](#).
13. [Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 8 lipca 2010 r. w sprawie minimalnych wymagań, dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, związanych z możliwością wystąpienia w miejscu pracy atmosfery wybuchowej \(Dz. U. 10.138.931\)](#).
14. [Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 7 czerwca 2010 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów \(Dz.U.10.109.719\)](#)
15. Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 23 kwietnia 2013 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy urządzeniach energetycznych (Dz. U. 492)
16. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 roku ustanawiające wspólne przepisy dotyczące EFRR, EFS, FS, EFRROW oraz EFMiR
17. Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) nr 821/2014 z dnia 28 lipca 2014 roku ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013
18. Rozporządzenie 1300/2013 w sprawie Funduszu Spójności
19. Rozporządzenie 1301/2013 w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
20. Rozporządzenie Komisji (UE) NR 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu
21. KOMUNIKAT KOMISJI Wytyczne w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i cele związane z energią w latach 2014-2020 (2014/C 200/01)
22. Rozporządzenie z dnia 23 października 2015 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na projekty inwestycyjne w zakresie budowy lub przebudowy sieci ciepłowniczej lub chłodniczej
23. Rozporządzenie z dnia 23 października 2015 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na projekty inwestycyjne w zakresie budowy lub przebudowy infrastruktury energetycznej
24. Rozporządzenie z dnia 23 października 2015 r. w sprawie udzielania pomocy publicznej na projekty inwestycyjne w zakresie budowy lub przebudowy jednostek kogeneracji zapewniających wysokosprawną kogenerację

Literatura przedmiotu:

M. Bernaczyk, Prawo do informacji publicznej w Polsce i na świecie, Warszawa 2014;

M. Bidziński, M. Chmaj, P. Szustakiewicz, *Ustawa o dostępie do informacji publicznej. Komentarz*, Warszawa 2010

Schneider J., Theobald C., Recht und Energiewirtschaft, München 2013,

Brüggemeier F.-J., Sonne, Wasser, Wind: Die Entwicklung der Energiewende in Deutschland, Bonn 2015,

Günther M., Energieeffizienz durch Erneuerbare Energien. Möglichkeiten, Potenziale, Systeme, Wiesbaden 2015,

Kaltschmitt M., Streicher W., Wiese A. (red.), Erneuerbare Energien. Systemtechnik, Wirtschaftlichkeit, Umweltaspekte, Berlin 2013,

A. Marek, Prawo karne, C.H. Beck 2011.

W. Radecki, Przestępstwa przeciwko środowisku, C.H. Beck 2001

R. Zabłocki (red.), Przestępstwa przeciwko mieniu i gospodarcze, Tom 9. Systemu Prawa Karnego, C.H. Beck 2015.

K. W. Baran, Kodeks pracy, komentarz, Warszawa 2016.

J. Durowicz, M. Bednarczyk, K. Pachucki, Nowe rozporządzenie dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy przy urządzeniach energetycznych personelu i otoczenia, Materiały z XI konferencji „Prace pod napięciem”, Zielona Góra 2013.

B. Dudek, Nowe rozporządzenie Ministra Gospodarki w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy urządzeniach energetycznych – komentarz do dyskusji, INPE nr 170/171, 2013. B. Dudek, J. Durowicz, J. Schwann, K. Pachucki, Eksploatacja urządzeń elektrycznych a krajowe przepisy wykonawcze do ustawy Kodeks pracy – wybrane problemy, materiały z X Konferencji „Pod napięciem”, Łódź 2010.

Ł. A. Majewski, T. Niedziński, Kodeks pracy. Wybór orzecznictwa, Warszawa 2015.

Przestrzeganie prawa pracy ze szczególnym uwzględnieniem bezpieczeństwa pracy w energetyce zawodowej (informacja na posiedzenie Rady Ochrony pracy), Warszawa PIP 2005, tekst dostępny pod adresem: http://rop.sejm.gov.pl/1_0ld/opracowania/pdf/energet.pdf

J. Ciechanowicz-McLean, Prawo ochrony i zarządzania środowiskiem, Difin 2015.

T. Bojar-Fijałkowski, J. Ciechanowicz-McLean Solidarność energetyczna jako zasada działania Unii Europejskiej [w:] Solidarność jako zasada działania Unii Europejskiej [red:] C. Mik, Toruń 2009

J. Ciechanowicz-McLean, Zasady koncesjonowania w prawie polskim na przykładzie gazu łupkowego [w:] Wpływ przemian cywilizacyjnych na prawo administracyjne i administrację publiczną [red:] P. Suwaj, J. Zimmermann, Warszawa 2013

J. Ciechanowicz-McLean, *Prawnoekonomiczne aspekty zmian klimatu* [w:] *Zmiany klimatu a społeczeństwo* [red:] I. Grochowska, L. Karski, C. H. Beck Warszawa 2011

Literatura uzupełniająca

B. Wilk, Spółka handlowa jako podmiot zobowiązany do udostępniania informacji publicznych, [w:] „Rejent”, nr 8 (292), sierpień 2015

S. Osowski, B. Wilk, Jawność jako wyznacznik legitymizacji władz publicznych [w:] Studia nad współczesnymi ruchami społecznymi, Szczecin 2014;

M. Jaśkowska, Dostęp do informacji publicznej w orzecznictwie sądów administracyjnych (wybrane problemy), [w:] „Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego”, nr 1/2014.

Greßler M. W., Wybrane problemy związane z transformacją energetyczną w Niemczech (w najnowszym orzecznictwie tego państwa), w: Molksi R. (red.) Rynek energii elektrycznej. Wybrane aspekty prawne i techniczne, Szczecin 2013.

Greßler M. W., Szczelinowanie hydrauliczne w systemie prawa niemieckiego – uwagi ogólne, Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego 2015, nr 10.

3. Quaschnig V., Regenerative Energiesysteme, München 2015.

4. Ekardt F., Valentin F., Das neue Energierecht. EEG-Reform, Nachhaltigkeit, europäischer und internationaler Klimaschutz, Baden-Baden 2014.

J. Ciechanowicz-McLean, Wydobywanie gazu łukowego na obszarach Natura 2000 [w:] Problemy wdrażania systemu Natura 2000 [red:] A. Kazimierska- Patryczna, M.A. Król, Szczecin-Łódź-Poznań 2013.

J. Ciechanowicz-McLean, Od ekologicznych ograniczeń działalności gospodarczej do gospodarczego prawa środowiska [w:] 25 lat fundamentów wolności gospodarczej. Tendencje rozwojowe. [red:] J. Grabowski, K. Pokryszka, A. Hołda-Wydrzyńska, Katowice 2013.

J. Ciechanowicz-McLean, M. Nyka, Aksjologia umów w międzynarodowym prawie środowiska [w:] 40 lat minęło - praktyka i perspektywy Konwencji Wiedeńskiej o prawie traktatów, Warszawa 2009.

J. Ciechanowicz-McLean, K. Klenowska, Zasada zrównoważonego rozwoju w prawie polskim i międzynarodowym, Gdańsk 2009

Implementacja prawa klimatyczno-energetycznego Unii Europejskiej w Polsce (red. nauk. M. Stoczkiewicz), Warszawa 2013.

Uwagi

Tematyka jest na bieżąco aktualizowana w przypadku wejścia w życie nowych regulacji prawnych.

